

RETTENS DOM (Anden Afdeling)

15. januar 2003 *

I sag T-171/01,

Institut de l'audiovisuel et des télécommunications en Europe (IDATE),
Montpellier (Frankrig), ved avocat H. Calvet, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøger,

mod

Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved M. Wolfcarius og M. Shotter,
som befuldmægtigede, bistået af avocat J.-L. Fagnart, og med valgt adresse i Luxembourg,

sagsøgt,

angående principalt en påstand om, at det fastslås, at begrebet omkostninger, der skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i henhold til en kontrakt, der er indgået mellem Kommissionen og sagsøgeren inden for rammerne af programmet »Trans-European Telecommunications Network«, omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes

* Processprog: fransk.

underleverandører, subsidiært, at Kommissionen tilpligtes at yde sagsøgeren erstatning for det tab, denne hævder at have lidt som følge af fejl, Kommissionen har begået ved gennemførelsen af kontrakten,

har

DE EUROPÆISKE FÆLLESSKABERS RET I FØRSTE INSTANS
(Anden Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, R.M. Moura Ramos, og dommerne J.Pirrung og A.W.H. Meij,

justitssekretær: H. Jung,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter mundtlig forhandling den 15. maj 2002,

afsagt følgende

Dom

Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

- ¹ Institut de l'audiovisuel et des télécommunications en Europe (IDATE) er en fransk ikke-erhvervsdrivende sammenslutning, som er reguleret ved lov af 1. juli 1901, og som har til formål at fremme og deltage i videreudviklingen af informationskilder og kommunikationsmidler i Europa.

- 2 Som led i fællesskabsprogrammet »Trans-European Telecommunications Networks«, indgik IDATE den 28. marts 1996 kontrakt nr. 45504 med overskriften »Dissemination of EuroISDN Benefits for SMEs« (herefter »kontrakten« eller »den omtvistede kontrakt«) med Kommissionen.

- 3 Ifølge bilag I til kontrakten forpligtede IDATE sig til at afholde seminarer med henblik på at oplyse og rådgive små og mellemstore virksomheder i alle medlemsstater i Den Europæiske Union om fordelene ved at anvende Euro-ISDN.

- 4 I overensstemmelse med kontraktens artikel 4.2, som ændret ved kontrakttillæg 1 af 5. september 1996, forpligtede Kommissionen sig til at refundere 50,85% af omkostningerne til gennemførelse af kontrakten op til 1 125 563 ECU.

- 5 Det bestemmes i kontraktens artikel 12, at kontrakten reguleres af fransk ret, og at De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans og i tilfælde af appel De Europæiske Fællesskabers Domstol har kompetence til at afgøre alle retssager mellem IDATE og Kommissionen, der vedrører gyldigheden, fortolkningen eller gennemførelsen af kontrakten.

- 6 IDATE har som led i gennemførelsen af kontrakten i overensstemmelse med kontraktens artikel 5 kontraheret med underleverandører. Sammenslutningen har betalt underleverandørerne 50,85% af de omkostninger, der er anført i de fakturaer, underleverandørerne har udstedt til IDATE for gennemførelse af underleverancekontrakter. For den resterende del af disse omkostninger har IDATE faktureret underleverandørerne.

- 7 Den 27. februar 1998 sendte IDATE Kommissionen den endelige rapport om gennemførelsen af kontrakten og den endelige opgørelse af de omkostninger, der var afholdt i forbindelse med kontrakten. Alle fakturaer udstedt af IDATE's underleverandører var vedlagt som bilag til den endelige opgørelse af omkostningerne.
- 8 Ved skrivelse af 23. marts 1998 svarede Kommissionen IDATE, at underleverandørerne ikke var underskrivere af kontrakten, og den redegjorde for grundene til, at den ikke kunne acceptere at betale alle fakturaer udstedt af underleverandørerne.
- 9 Kommissionen godkendte endeligt den opgørelse af omkostningerne ved gennemførelsen af kontrakten, som den havde fået tilsendt fra IDATE den 10. juli 1998. I dette dokument opgjorde IDATE de samlede omkostninger til 2 275 000 ECU, heraf 2 019 565 ECU som underleverance.
- 10 Ved skrivelse af 5. november 1998 meddelte Kommissionen IDATE, at den havde modregnet det beløb, den i henhold til kontrakten skyldte for ydelser leveret af en af IDATE's underleverandører, MARI Group Ltd (herefter »MARI«), i et beløb, Kommissionen skulle tilbagesøge fra MARI i henhold til andre kontrakter.
- 11 I begyndelsen af 1999 udbetalte Kommissionen efter denne modregning IDATE resten af det fastsatte fællesskabsbidrag.
- 12 Efter udbetalingen lod Kommissionen et uafhængigt revisionsfirma foretage en kontrol af gennemførelsen af den omtvistede kontrakt. Ifølge rapporten vedrørende denne kontrol kunne den del af de omkostninger, som var blevet

faktureret IDATE af sammenslutningens underleverandører, og som var blevet modregnet i de beløb, IDATE havde faktureret sine underleverandører, ikke refunderes i henhold til kontrakten. IDATE gjorde ved skrivelser af 15. november 1999 og 14. februar 2000 indsigelser mod konklusionen i rapporten.

- 13 Ved skrivelse af 25. juli 2000 meddelte Kommissionen under henvisning til konklusionen i denne rapport, at den var af den opfattelse, at der ved den endelige regnskabsafslutning for kontrakten ikke kunne tages hensyn til de underleverandøromkostninger, som var blevet faktureret IDATE, men som IDATE ikke havde betalt. Eftersom den manglende refusion af en del af underleverandøromkostningerne udelukkende skyldtes IDATE's fejlfortolkning af kontraktbestemmelserne, krævede Kommissionen derfor tilbagebetaling af 504 745 EUR.
- 14 Ved stævning indleveret til Rettens Justitskontor den 25. juli 2001 har sagsøgeren anlagt denne sag. Den skriftlige forhandling blev afsluttet den 10. januar 2002.
- 15 På grundlag af den refererende dommers rapport har Retten (Anden Afdeling) besluttet at afholde et uformelt møde med parterne og at indlede den mundtlige forhandling.
- 16 Den 27. marts 2002 udstedte Kommissionen en debetnota til sagsøgeren på 506 539,35 EUR svarende til den del af omkostningerne, som den fandt ikke kunne refunderes.
- 17 Den 15. maj 2002 har Retten afholdt et uformelt møde med parterne. Parterne har afgivet mundtlige indlæg og besvaret spørgsmål fra Retten i retsmødet samme dag.

Parternes påstande

18 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

- Principalt, at det fastslås, at udtrykket omkostninger, som skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i kontraktens forstand omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører.

- Subsidiært, at det fastslås, at Kommissionen skal betale sagsøgeren 503 662 EUR i erstatning for den skade, sagsøgeren har lidt som følge af de fejl, Kommissionen har begået i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten, hvorfor det derved fastslås, at dette beløb skal modregnes i de 503 662 EUR, som sagsøgeren i henhold til kontrakten skal tilbagebetale Kommissionen.

- Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

- Afvisning.

- Subsidiært frifindelse.

- Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

Retlige bemærkninger

- 20 Sagsøgeren har principalt nedlagt påstand om, at det fastslås, at begrebet omkostninger, som skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i kontraktens forstand omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører. Subsidiært har sagsøgeren nedlagt påstand om, at det fastslås, at Kommissionen skal betale sagsøgeren 503 662 EUR i erstatning for den skade, sagsøgeren har lidt som følge af de fejl, Kommissionen har begået i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten, hvorfor det derved fastslås, at dette beløb skal modregnes i de 503 662 EUR, som sagsøgeren i henhold til kontrakten skal tilbagebetale Kommissionen.
- 21 Kommissionen har bestridt, at sagsøgerens to påstande kan admitteres, og har subsidiært nedlagt påstand om frifindelse.
- 22 Retten er af den opfattelse, at sagsøgerens principale påstand kan antages til realitetsbehandling.

Formaliteten

Parternes argumenter

- 23 Kommissionen har gjort gældende, at sagsøgeren ikke har en umiddelbar og aktuel retlig interesse i at få medhold i sine påstande. Den har anført, at det resultat, sagsøgeren ønsker fra Retten, vil gøre det muligt for sagsøgeren at modsætte sig den modregning, som Kommissionen har krævet mellem sammenslutningens gæld og dens eventuelle tilgodehavender hos Kommissionen. Ifølge Kommissionen beror denne modregning på en ren formodning, da sagsøgeren ikke har påstået at have tilgodehavender hos Kommissionen.
- 24 Sagsøgeren har gjort gældende, at sammenslutningens principale påstand kan admitteres. Sagsøgeren har under henvisning til Kommissionens skrivelse af 20. april 2001, hvori Kommissionen angiver, at den har til hensigt at tilbagesøge det beløb, som sagsøgeren skylder Kommissionen i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten, gjort gældende, at sammenslutningen har en allerede opstået og aktuel retlig interesse i, at der træffes en afgørelse i tvisten mellem sammenslutningen og Kommissionen. I øvrigt har sagsøgeren anført, at den er medkontrahent eller underleverandør som led i flere kontrakter, hvorefter sammenslutningen skal modtage betalinger fra Kommissionen.

Retten bemærkninger

- 25 Det er ubestrideligt, at det for Retten forelagte spørgsmål, nemlig fortolkningen af udtrykket omkostninger, der skal refunderes, i kontraktens forstand vedrører de forpligtelser, der følger af kontrakten (Domstolens dom af 18.12.1986, sag 426/85, Kommissionen mod Zoubek, Sml. s. 4057, præmis 11, og af 20.2.1997, sag C-114/94, IDE mod Kommissionen, Sml. I, s. 803, præmis 82).

- 26 I øvrigt har sagsøgeren en allerede opstået og aktuel retlig interesse i at få tvisten med Kommissionen afgjort.
- 27 Som sagsøgeren har understreget, og Kommissionen ikke har bestridt, er sagsøgeren medkontrahent eller underleverandør som led i flere kontrakter, hvorefter sammenslutningen skal modtage betalinger fra Kommissionen, og Kommissionen havde allerede i skrivelsen af 20. april 2001 meddelt sagsøgeren, at den havde til hensigt at modregne sammenslutningens gæld og eventuelle tilgodehavender hos Kommissionen.
- 28 Desuden udstedte Kommissionen den 27. marts 2002 en debetnota til sagsøgeren på et beløb svarende til den del af omkostningerne, den ikke fandt skulle refunderes.
- 29 Søgsmålet kan derfor admitteres for så vidt angår sagsøgerens principale påstand.

Realiteten

Parternes argumenter

- 30 Sagsøgeren har gjort gældende, at udtrykket omkostninger, der skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i kontraktens forstand omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører.

- 31 Til støtte herfor har sagsøgeren for det første anført, at en sådan fortolkning følger af artikel 1.2 i bilag II til kontrakten, hvorefter omkostninger, der opstår i forbindelse med kontrakten, rent faktisk skal være blevet afholdt, være nødvendige for, at projektet virkeliggøres, samt være berettigede og påtaget i det i kontrakten angivne tidsrum.
- 32 Sagsøgeren har tilføjet, at sammenslutningen i 1998 efter aftale med Kommissionen iværksatte et centralt omkostningssystem for alle underleverandøromkostninger hos sig selv, hvorefter underleverandørerne fakturerede sammenslutningen 100% af de omkostninger, de rent faktisk havde afholdt. Det er sagsøgerens opfattelse, at det derfor var logisk, at sammenslutningen blev fordringshaver i forhold til underleverandørerne for den finansiering, de skulle tilvejebringe. På samme måde er det ifølge sagsøgeren også med rette, at sammenslutningen har modregnet disse fordringer i de omkostninger på indtil 49,15%, som den er blevet faktureret af disse underleverandører, og som ikke er blevet refunderet af Kommissionen.
- 33 For det andet har sagsøgeren gjort gældende, at sammenslutningens fortolkning er i overensstemmelse med kontraktens opbygning.
- 34 Sagsøgeren har i denne forbindelse anført, at det i det kontraktudkast, som blev forelagt Kommissionen i oktober 1995, var fastsat, at omkostningerne ved gennemførelsen af kontrakten ikke alene skulle finansieres ved hjælp af et fællesskabsbidrag, men ligeledes via indtægter og den finansiering, som sagsøgeren og sammenslutningens underleverandører i henhold til samme kontrakt forpligtede sig til at tilvejebringe. Opdelingen af finansieringen af kontrakten og underleverandørernes bidrag til denne finansiering blev foretaget i samarbejde med Kommissionen og godkendt af denne. Underleverandørerne deltog i øvrigt også i kontraktforhandlingerne med Kommissionen.
- 35 Sagsøgeren har videre anført, at både sammenslutningen og Kommissionen under kontraktens gennemførelse fortsat har anset underleverandørerne for at være

kontraktparter, selv om kontrakten kun er underskrevet af sagsøgeren. Dette var grunden til, at Kommissionen i 1998 anså selskabet MARI for at have en fordring i henhold til kontrakten og modregnede denne i det beløb, som MARI skyldte Kommissionen i henhold til andre kontrakter.

- 36 Kommissionen har for så vidt angår sagsøgerens første argument om fortolkningen af artikel 1.2 i bilag II til kontrakten gjort gældende, at de beløb, der rent faktisk ikke er blevet betalt af sagsøgeren, ikke kan anses for at være »reelle udgifter« i denne artikels forstand.
- 37 Kommissionen har anført, at da den ikke har indgået kontraktforpligtelser med underleverandørerne, skal den ikke afholde de omkostninger, som de har pådraget sig, men ikke er blevet refunderet af sagsøgeren, og disse omkostninger kan heller ikke gøres til genstand for et fællesskabsbidrag.
- 38 I øvrigt har Kommissionen bestridt sagsøgerens argument om, at Kommissionen ved betalingen af restbeløbet for transaktionerne blot har modregnet de fakturaer, der er udstedt af underleverandørerne svarende til omkostningerne, i de fakturaer, som er udstedt af sagsøgeren selv svarende til indtægterne og til den finansiering, der er tilvejebragt af underleverandørerne.
- 39 Kommissionen har i denne forbindelse gjort gældende, at såfremt det antages, at der har været indtægter, kunne sagsøgeren kun anvende dem til helt eller delvis at dække de 49,15% af de faktiske omkostninger ved projektet, som sagsøgeren selv skulle afholde. Herudover er det Kommissionens opfattelse, at summen af indtægterne og Kommissionens bidrag ikke må overstige de samlede omkostninger ved projektet, idet sagsøgeren i henhold til bilag II til kontrakten ikke må drage økonomisk fordel af projektet.

- 40 Kommissionen har anført, at det under alle omstændigheder fremgår af den endelige opgørelse af omkostningerne, som IDATE har vedlagt sin skrivelse af 10. juni 1998, at de af underleverandørerne afholdte seminarer ikke indbragte nogen form for indtægt.
- 41 For så vidt angår sagsøgerens andet argument, der støttes på kontraktens opbygning, har Kommissionen for det første bestridt argumentet om, at parterne skulle have betragtet underleverandørerne som kontraktparter.
- 42 Endvidere har Kommissionen for så vidt angår modregningen med MARI anført, at den havde en gæld til sagsøgeren og en fordring på MARI, og at MARI på sin side havde en fordring på sagsøgeren. Kommissionen har hævdet, at MARI har accepteret at give afkald på sin fordring på sagsøgeren, såfremt sagsøgeren accepterer at indtræde i den gæld, MARI havde til Kommissionen. Dette er ifølge Kommissionen et debitorskifte, jf. artikel 1271, stk. 2, i den franske code civil. Den har således gjort gældende, at eftersom sagsøgeren er blevet debitor for den gæld, som oprindeligt var MARI's, har Kommissionen kunnet modregne denne gæld i en del af den fordring, som sagsøgeren havde på Kommissionen.
- 43 I retsmødet har Kommissionen på Rettens opfordring bekræftet, at den fra sagsøgeren har modtaget fakturaerne vedrørende underleverandørernes udgifter. Kommissionen har endvidere erklæret, at den ikke har bestridt, at de udgifter, der er nævnt i de af sagsøgeren fremlagte omkostningsopgørelser («cost statements»), faktisk er afholdt. Den har imidlertid understreget, at den heller ikke har anerkendt, at de er korrekte.

Rettens bemærkninger

44 Indledningsvis bemærkes, at Retten, i sager, hvor Retten har kompetence i medfør af en voldgiftsbestemmelse, skal træffe afgørelse på grundlag af den materielle, nationale ret, der finder anvendelse på kontrakten. I det foreliggende tilfælde er dette i overensstemmelse med kontraktens artikel 12 fransk ret.

45 Det hedder i artikel 1161 i den franske code civil:

»Alle kontraktbestemmelser skal fortolkes på baggrund af de øvrige bestemmelser, idet hver enkelt bestemmelse skal tillægges den betydning, der følger af helheden.«

46 Med henblik på fortolkningen af begrebet omkostninger, der skal refunderes, i kontraktens forstand skal der således for det første gøres opmærksom på de bestemmelser, der er relevante i denne sag.

47 Det bestemmes i artikel 1.2 i bilag II til kontrakten:

»Omkostninger, der skal refunderes, er de i det følgende anførte faktiske omkostninger, som er nødvendige for projektet, som kan påvises afholdt, og som er påtaget i det tidsrum, der er angivet i kontraktens artikel 2.1 [kontraktens

varighed]. Efter udløbet af denne periode er det kun omkostninger, der vedrører de rapporter, opfølgninger eller evalueringer, som kræves i henhold til nærværende kontrakt, der skal refunderes.

[...]

Omkostninger, der skal refunderes, kan omfatte alle eller visse omkostninger, der falder inden for en af følgende omkostningstyper:

— personale

— udstyr

— underleverandøromkostninger (third party assistance)

— rejseudgifter og fortæring (subsistence)

— forbrugsmaterialer (consumables) og edb-omkostninger

— andre omkostninger

— generalomkostninger (overheads).

Omkostningerne kan ikke pålægges avance, og de fastlægges på grundlag af regnskabsprincipper, der er baseret på historiske omkostninger og i henhold til de gældende interne regler hos kontrahenten.

Ingen kontrahent må pådrage sig urimeligt store eller uovervejede omkostninger i forbindelse med projektet. Omkostninger til markedsføring, salg eller distribution af produkter eller tjenesteydelser, renter, afkast af investeret kapital, hensættelser til fremtidige tab eller fremtidig gæld samt enhver omkostning, der vedrører et andet projekt, medregnes ikke.«

48 Det bestemmes i artikel 1.3.3 i bilag II til kontrakten:

»Omkostninger til underleverandører og eksterne ydelser er omkostninger, der skal refunderes i henhold til kontraktens artikel 5.«

49 Det fastsættes i kontraktens artikel 5.1:

»Efter forudgående skriftlig godkendelse fra Kommissionen kan kontrahenten indgå underleverandørkontrakter. Kontrahenten fritages under alle omstændigheder ikke for sine forpligtelser i henhold til kontrakten. Kontrahenten pålægger sine underleverandører samme forpligtelser, som i henhold til kontrakten finder anvendelse på kontrahenten selv.«

50 Det præciseres i artikel 5.2:

»Hver underleverandør pålægges en forpligtelse til at give Kommissionen samme ret til teknisk overvågning og adgang, som den har i forhold til kontrahenten.«

51 Det bestemmes i kontraktens artikel 6:

»6.1 Kommissionen eller dens befuldmægtigede har i rimeligt omfang adgang til projektets arbejdslokaler og de dokumenter, der vedrører styringen, udviklingen og revisionen af projektet. [...]

6.2 Kommissionen eller dens befuldmægtigede har ret til at foretage regnskabskontrol indtil to år efter tidspunktet for afslutningen af gennemførelsen eller opsigelsen af kontrakten. De har i rimeligt omfang fri adgang til projektets arbejdslokaler, til det dér ansatte personale og alle dokumenter, edb-registre og udstyr vedrørende projektet. Viser det sig nødvendigt, kan de anmode om dokumentation af samme art.

6.3 Revisionsretten for De Europæiske Fællesskaber har samme rettigheder med henblik på at foretage revision af regnskaberne for samme periode og på samme betingelser som Kommissionen.«

- 52 Ifølge sagsøgeren omfatter begrebet omkostninger, der skal refunderes af Kommissionen, i kontraktens forstand samtlige omkostninger, der er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører i henhold til kontrakten. Kommissionen er derimod af den opfattelse, at den ikke skal afholde de omkostninger, der er påtaget af underleverandørerne, men som ikke er blevet refunderet af sagsøgeren.
- 53 Det bemærkes indledningsvis, at Kommissionen til støtte for sin opfattelse ikke gør gældende, at de afholdte udgifter i denne sag ikke faktisk er afholdt af underleverandørerne, eller at sagsøgeren på anden måde har tilsidesat kontrakten. Den anfører blot, at dens fortolkning af begrebet omkostninger, der skal refunderes, er korrekt i kontraktens forstand.
- 54 Det må fastslås, at begrebet omkostninger, der skal refunderes, som er nævnt i artikel 1.2 i bilag II til kontrakten, navnlig skal fortolkes i lyset af artikel 1.3.3 i samme bilag. Det fastsættes udtrykkeligt i sidstnævnte bestemmelse, at underleverandøromkostninger i overensstemmelse med kontraktens artikel 5 anses for at være omkostninger, der skal refunderes. I øvrigt bestemmes det netop i artikel 5, at kontrahenten med forbehold af forudgående skriftlig godkendelse fra Kommissionen kan indgå underleverandørkontrakter for at gennemføre projektet.
- 55 Det må heraf udledes, at for så vidt angår spørgsmålet om, hvorvidt de omkostninger, der er afholdt ved gennemførelsen af den omtvistede kontrakt, kan refunderes, sondres der i kontrakten ikke mellem omkostninger, der er afholdt af kontrahenten selv, og omkostninger, der er afholdt af underleverandører, der forinden er blevet godkendt af Kommissionen.
- 56 Denne fortolkning følger ligeledes af kontraktens opbygning. Det bestemmes udtrykkeligt i kontrakten, at kontrahenten kan antage underleverandører for at opfylde sine kontraktforpligtelser (jf. præmis 49 ovenfor). For så vidt som

underleverandørerne på denne måde er ansvarlige for gennemførelsen af projektet — hvilket i øvrigt blev meddelt Kommissionen under forhandlingerne forud for indgåelsen af kontrakten — kan de omkostninger, der i denne forbindelse afholdes af underleverandørerne, ikke udelukkes fra kategorien omkostninger, der skal refunderes.

- 57 Denne fortolkning bekræftes af Kommissionens adfærd over for MARI, idet den af Kommissionen foretagne modregning over for dette selskab forudsætter, at MARI i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten har en bestående og forfalden fordring på Kommissionen.
- 58 På denne baggrund skal begrebet omkostninger, der skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i den omtvistede kontrakts forstand fortolkes således, at omkostningerne omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører, forudsat at disse omkostninger svarer til omkostninger, der rent faktisk er afholdt af underleverandørerne.
- 59 Denne fortolkning svækker ikke Kommissionens mulighed for at kontrollere, om de af underleverandørerne afholdte omkostninger i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten faktisk er afholdt, idet kontrakten giver Kommissionen enhver mulighed for at kontrollere, at underleverandørerne har overholdt deres forpligtelser.
- 60 Den samlede anvendelse af den omtvistede kontrakts artikel 5 og 6 sikrer således Kommissionen mulighed for — på samme måde som i forhold til kontrahenten — at kontrollere, om de af underleverandører afholdte omkostninger i forbindelse med gennemførelsen af kontrakten faktisk er blevet afholdt. Det

bestemmes i artikel 5, at kontrahenten pålægger underleverandører samme forpligtelser, som i henhold til kontrakten finder anvendelse på kontrahenten selv. I henhold til artikel 6 gives Kommissionen og Revisionsretten endog en vidtgående adgang til arbejdslokaler og dokumenter, der vedrører gennemførelsen af det over Fællesskabets budget finansierede projekt, en adgang, der derved udvides til også at omfatte de godkendte underleverandørers lokaler og dokumenter.

- 61 Sagsøgerens principale påstand bør derfor tages til følge.
- 62 Under disse omstændigheder er det uforholdsmæssigt at træffe afgørelse om formaliteten og realiteten vedrørende sagsøgerens subsidiære påstand.

Sagens omkostninger

- 63 I henhold til artikel 87, stk. 2, i Rettens procesreglement pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom. Kommissionen har tabt sagen og bør derfor pålægges at betale alle sagens omkostninger i overensstemmelse med sagsøgerens påstand herom.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

RET TEN (Anden Afdeling)

- 1) Det fastslås, at begrebet omkostninger, der skal refunderes og afholdes af Kommissionen, i den omtvistede kontrakts forstand omfatter samtlige omkostninger, der i henhold til kontrakten er faktureret sagsøgeren af dennes underleverandører.

- 2) Kommissionen betaler sagens omkostninger.

Moura Ramos

Pirrung

Meij

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 15. januar 2003.

H. Jung

Justitssekretær

R.M. Moura Ramos

Afdelingsformand